

UTFLYKTSGUIDE: Veälbmábuovdda

Höjd 710 m ö.h WGS84 65°53'7.4"N 18°2'55.8"E SWEREF99 TM 7310510, 638953

Med *veälbmá* menas ett lugnt flytande vatten. Det är också lätt att känna lugnet inom sig när man når toppen av Veälbmábuovdda. Det här är ett av kommunens mest välbesökta utflyktsmål.

Hur man tar sig dit: 25 km från Arjeplog i riktning mot Mellanström. Om man åker från Mellanström 3 km. Skylt med texten Veälbmábuovdda. En liten parkering finns där stigen börjar.

Höjd: 710 m ö.h.

Avstånd till toppen: 2,2 km.

Vandring: Lätt och medelsvår. Några partier av stigen är branta med lösa stenar och grus, men det går också att ta sig fram vid sidan om leden.

Skydd: En stuga finns på toppen med kamin. Ej för övernattnig.

Utrustning: En liten myr och bäck passerar nära trädgränsen, men det går bra att gå torrskodd i gymnastikskor. 200 m före toppen finns en mindre bäck.

Utsikt: Vy över Uddjaur som breder ut sig med sitt skärgårdslandskap med alla holmar. Närmaste bebyggelse är Mellanström och Kasker söder och sydväst om toppen. På samiska betyder *veälbmá* stillaflytande vatten, ett sel, möjligen med mycket grönska omkring. Buovdda betyder "kal hjässa". Från toppens norra sida syns Hornavan och i nordvästlig riktning gränsfjällen i Norge.

En öppen stuga strax intill toppen.

Natur: Från startpunktens tallskog med blåbär, lingon och kråkbär, där det har skett omfattande avverkningar och planteringar, till naturskog med spår av äldre plockhuggningar närmast toppen. Vid trädgränsen finns ett mindre myrområde där orkidén jungfru Marie Nycklar växer och därefter följer fjällhed med ris och viden. Vid toppstugan samsas hållmarker och block med dvärgbjörk och lappljung".

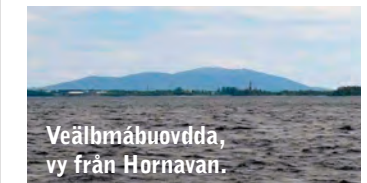
Stigen börjar i tallskog. Efter en kilometer börjar stigningen. I det brantaste partiet finns en del grus och småstenar.

Vid trädgränsen växer orkidén Jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata* och Kung Karls spira *Pedicularis sceptrum-carolinum*.

Uddjaur: Sjön ligger i Skellefteälvens sjösystem i lågfjällzonen. Yta: 252 km². Med en regleringshöjd på två meter bildar Uddjaur, tillsammans med Storavan, ett viktigt magasin för vattenkraften. Största djup 25 meter. Fakta: Nationalencyklopedin

Veälbmábuovdda, vy från Hornavan.

Djur: Kring Veälbmá finns många, men det kan vara svårt få syn på dem. Lo, järv, älg, räv, ren och i mycket sällsynta fall björn. Om du har hund med dig: Tänk på att alltid hålla den kopplad i terrängen – inte minst med tanke på renskötseln i området och fåglar som häckar.

Kungsörnen kan bli närmare 90 cm lång och upp till 220 cm mellan vingpetsarna.

Lövsångare är Norrbottens vanligaste fågel. Med sitt intensiva kvitter låter den alltid glad.

Fåglar: Tjäder, orre, tornfalk, lavskrika (som på arjeplogs-mål kallas för *gagsagka*), björktrast, bergfink, talltita, grönfink. I maj och juni är göken närvarande med sitt karakteristiska *ko-ko*. Med litet tur kan man få se kungsörn eller pilgrimsfalk. Fram till 1950-talet fanns pilgrimsfalken vid Uddjaure. Den häckade vid branta klippstup. Sedan försvann den till följd av framför allt användningen av DDT i skogsbruket och jakt. Med *Projekt Pilgrimsfalk* och liknande aktioner har utvecklingen vänt.

Källor: Om projekt med pilgrimsfalken www.naturskyddsforeningen.se och www.nordensark.se

Övernattning: Kontakta Turistbyrån i Arjeplog för tips!

Här några alternativ i närområdet.

- Mellanströms Stugby, tel. 070-630 95 11 info@mellanstromsstugby.se.
- Slagnäs Camping tel. 0960-65 00 93 info@slagnascamping.com www.slagnascamping.com
- Båtsuoj Skogsamecenter, Slagnäs, tel 070-642 31 66 samecenter@telia.com, www.batsuoj.se

Serien med utflyktsguider utges av Arjeplogs kommun med statligt stöd till lokala naturvårdsprojekt (LONA) förmedlade av Länsstyrelsen i Norrbotten. Använd gärna fjällkartan för att planera dina utfärder: www.kso2.lantmateriet.se. Guiderna finns här för nedladdning: www.arjeplog.se/utflyktsguider. Arjeplogs kommun © Lantmateriet, Geodatasamerkan.

Veälbma, vid Uddjaures sydöstra hörn, möter Dväljan, Storavan, vid Mellanströms broar.

En glimt historia: Innan körbara vägar byggdes skedde de flesta transporterna längs sjösystemen. Redan på 900-talet gick en handelsled mellan Arjeplog och norska kusten. Bland äldre leder finns de som upprättades i anslutning till verksamheten vid Nasafjälls gruva på 1600- och 1700-talen. Man kan ännu idag träffa på kavelbroar från den tiden. De flesta transporter skedde dock vintertid på frusna sjöar och myrar. Kring Uddjaures stränder kom några av Arjeplog kommuns första nybyggare i slutet av 1600-talet, många av samisk härkomst. I början av 1900-talet byggdes ett brandbevakningstorn på toppen. Sommartid fanns personal på plats. Verksamheten upphörde

Brandtorn från 1950-talet.

FOTO MAX SÖDERBERG

under 1960-talet då tornet blåste ner. Veälbmåbuovdda var ett populärt utflyktsmål, inte minst under sommarens helger. **Lästips:** *Mullholm – mitt i Lappland* av Lise-Lotte B Modig (2006).

Båttrafik var en gång i tiden livlig på Uddjaure, liksom flottning.

Välkommen kontakta Turistbyrån i Arjeplog! Silvermuseet, Guld Klas torg 938 31 Arjeplog Tel. 0961-145 20 turist@arjeplog.se www.arjeplog.se

Vad innebär allemansrätten?

Den unika allemansrättens grundregel är **inte störa – inte förstöra**. Här något att tänka på:

- Du får du vandra nästan överallt förutom på tomter, planteringar och vid bostadshus.
- Elda helst på färdig eldplats och inte vid torr väderlek eller hård vind. Det är inte tillåtet att använda vindfällan eller hugga eller såga ner träd eller buskar eller ta ris, grenar eller näver från levande träd.
- Du får inte jaga, störa, fånga eller skada djur, ungar, bon eller ägg. Hundar får inte vara lösa tiden 1 mars till 20 augusti när djuren har ungar. De ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt och ren.
- I Arjeplogs fjäll och skogar behövs särskild hänsyn till renskötseln. Upplev renarna på avstånd. Respektera renskötarens arbetsplatser och privatliv vid visten och renhagar. Om du hamnar i en renflyttning håll dig undan och gör så lite väsen av dig som möjligt tills hjorden passerat.
- Du får fritt plocka vilda blommor, bär och svamp. Kolla först vilka växter som är fridlysta. I reservat eller nationalpark gäller särskilda bestämmelser. Att knacka loss sten ur berg eller hugga in sitt namn i berghällar är inte tillåtet. Enstaka mindre lösa stenar kan man plocka med sig.
- Ser Du skräp i naturen – ta gärna med det!

Källa: www.naturvardsverket.se. Ladda gärna ned broschyren: "Fridlysta växter och djur i Sverige" (2012).

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra mest värdefulla naturområden. I Arjeplogs kommun finns 22 områden däribland Akkelis, Björknäs, Daita, Granberget, Hornavan-Sädvajure, Laisdalen, Laisälven, Långsjön-Gåbrek, Märkberget, Nimtek, Pieljekaise, Piteälven, Rakåive, Ramanj, Ståkke-Bårgå, Sulitelma, Tjeggelvas, Tjålmejaure, Udtja, Veddek och Yrafeldat.